Година II | Цетиње, 25. августа 1943. год. | Број 144.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Излази СРИЈЕДОМ и СУБОТОМ. — Уредништво и администрација Његошева Бр. 7. — Рукописи се не враћају. — Телефон Уредништва број 64 — Претплата: тјесечно Lit. 8—; — Појединаи број Lit. 1

Ceterum censeo...

„Ceterum censeo Carthaginem esse delendam" — „Осталом мислим да Картагу треба разорити" — са овим ријечима, које су ушле у историју, завршавао је чувени римски државник Катон Старији сваки свој говор у сенату. Упорно и неуморно убацивао је он као упуту, као савјет, прекор и захтјев свој ријечи сетиони censeo. Понављао га је тако дуго док није са њим продро у дубину свијести и савјести, док није наметнуо своју спасоносну тезу свима, сачувавши тиме и повећавши још више углед и величину Рима. Тај спас је лежао из продорне снаге његове ријечи и разума окоља које је она била упућена.

И ми смо са наше скромне новинарске трибине упућивали често и упорно наш ceterum censeo народу нашег родног крша, упирући прстом на оно што се мора отклонити на чак и немилосрдно разорити да би се несуђатност хода окренуо напријед. До сада је наш глас безмало одјекивао као онај „вапијућег у пустињи". Па илак нам наша грађанска дужност не допушта да ни за корак устукнемо у својој мисији, не престајући да све јаче и продорније довикујемо браћи Црногорцима свој ceterum censeo, све гласније и упорније што се више примиче час када ће догађаји поклонити својом неумитном снагом разумни глас поједнина.

Црногорци, будимо свјесни — наша Картага, наш највећи непријатељ, који нам је загочао прошлост и садашњост, те који пријети да нам помути и сутрашњицу, наш дио-душман не од данас ни од јуче него од почетка многих вјекова — у нама је, у нашој вјечно немирној граничарској крви, у нашој несрећној и ничим неоправданој самозаљубљености, у нашој мењусобној мржњи и затровканости, која нам прти све наше енергије у сталној јаловој и убитачној борби против свих страна и свакога против свих, у којој се често не бирају средстве.

Ми немо крини што смо такви какви смо. Историјски развој приклиса у ономе дијелу Европе, наш географски положај и конфигурација тла, све то је проузроковало нездрани, ненормални сток нашег народа из средњовјековног примитивног горштачког витешко-разбојничког начина живота у савременост европске заједнице народа. У новом живот ушло се тако брзо и без прелаза, да нисмо имали времена ни толико да на прагу коме ере отресемо са себе баласт старе, у примитивном природном животу ради самоодмитрете неопходне, али у цивилизованом друштву неумјесне и шкодљиве психологије. Развој технике, који је послиједњих вијекова свладао вријеме и простор, гурнуо је нас, послиједње Мохиканце Средњега вијека у Европи, у оквир заједнице напредних и цивилизованих народа, у коју смо ушли свој данаш временом трагедијом менталитет.

Европа нас није познавала; срећом ни данас још није стигла да нас упозна. Она је само чула о нашој борби на бранику континента против турских надеза, те је, у часовима када је народима требало улити континентаину и хришћанску свијест, искористила тај мотив да диже од тада непознату Црну Гору у звијезде. Европа је исковала легенду о нама, а ми смо били први да у њу повјерујемо. Одводили смо се далеко од најочигледније стварности, примишљи прецјењујући ласку за готов грош и створивши свијешћи и нигдје непознати кут сопствене вриједности, који се упио у жиле народа и појединаца до таквих граница да би се скоро могло очекивати да Црногорци сами себи почну сујетно сходати и ословљавати сами себе са „ви".

Данас ми много и радо истичемо своју дјевичанску бјелину, бацајући са све своје шире стране кринчу на Европу. Европа је то заиста и постужила; не знам тиме што је око нас, традиционалних бунџија, створила мисионарску ауреолу, приписујући нам тежње и идеале, које су наши пјесници доцније са задовољством преносили у своје стихове, него и тиме што су затровавши тако нашу дјетињасту фантазију, на својих егоистичних интереса обасули ову земљу мишљутама, пустим залуном и храном, стварајући у њој и учвршћујући све више мисли тадашњег бадавајућа и свачијих пришљетаца. То је било благословено добро, о којему се ниј и данас тешко ћути уједно са нашим добра које би данашњи генерацијама вјерно послужити за углед. Па ако је и

који невјерни Тома прелиста странице путописа и мемоара разних европских аутора који су у оним „свјетлим" временима имали прилике да стуже ногом на наш благословени крш, сазнаће можда нешто о корупционаштву, које је још у XVIII вијеку красило државне вршке, о несигурности путева дуж којих су заједе вребале на трговце, о широкогрудном словенском народу, који је ижедњелим руским војницима што су му стигли у помоћ, за вријеме напорног марша по несносној врућини, наплашивао свјежу воду њиљеном злата, итд. итд. Вјеримо да се баш немамо много чему поучити од наших старих, као што ни будуће генерације неће имати шта да науче од нас. Умјесто да се поучавамо, најбоље је да смогнемо снаге да заборавимо. Исувише смо незни за успомене, из којих не умјемо цјрсти поуке. Па кад је тако, онда је једини спас у забораву, у томе да се преко прошлости пређе мокром крпом и да се угледа на друге народе са којима нас судбина сили да живимо у општој великој заједници.

Ми морамо бити свјесни тога да је наша земља, онаква каква је данас, неспособна да се сама одржи и да се, затворивши се у својим сопственим границама, одвојили од цијелог осталог континента. Немидосрћност природе сили нас да се на некога ослонимо. Јер живјети хоћемо и те како, а без тога би нас поклала глад. Значи да ми морамо некоме пријећи и пружити руку. Али та рука *не смије бити празна. Та времена су давно* прошла. Данас слабо ко има рачуна да у Европи одржава хајдучију, а ако би то нико и покушао, имао би континент довољно снаге да томе напјави крај. Стара Црна Гора, чија богатства не леже разбијана по земљиној површини, данас може да се прехрани једино радом. Радом, који може да буде плодоносан само онда ако су бројступ с аубјекта: а не онако кан што је то код нас већ убичајено: са неким несхватљивим осјећајем гадљивости и стида. Наш свијет није научен на стваралаштво. Пред очијем савјешћу има он одлично оправдање, које су у сопственим очима знали за херојских висина — он саботира. Истрајно и упорно, неуморно и темељито. Децениије пролазе за дјеценијама, мијењају се услови, приклике, режими, цијело људско друштво се корјенито измијенило, једино Црногорци остаје увијек сели досјеадан: карта се, пије и саботира, наравно увијек у име неког идеала: свеједно је звао се он Београд, Москва, Лондон или Рим . . . Може бити и Хонгконг, то је спорадно. Главно је да неки удаљени пријан, јер онај блиски — Цетиње, Црна Гора — некако није по ћефу: за њега треба радити.

Пензионереа Црна Гора откинула се прије двије године од једног државног организма. Ушла у нову фазу своје историје у знаку италијанске окупације. Италија, везана сентиментиалним разлозима, учинила је све могуће напоре како би од ње до максималних могућности отјерали патте послиједње. О томе не вриједи трошити ријечи. Добро нам је свима познато да се у окупираној насилној Црној Гори много боље једе него у слободној окупаторској земљи, што би само најмоћ безочности могла назвати нормалном појавом. Па нам смо наши разлога да и на такав поступак одговоримо хајдучијом и „саботажом". Како да то назовемо? Незахвалношћу? Мањимо се фраза, ту смо мо као браћа међу собом: знамо добро да тај појам код нас служе само дотле док изувчемо оно што нам треба, да би се доцније одбацио као сјечано одијело, што увијек виси у орману те се извлачи само од прилике: за свечане сјеће. Будимо отворени и погледајмо на ствари кроз оку призму, кроз коју смо научени да све гледамо: кроз призму нашег личног сиЬуиног интереса, па признајмо бар пред самим собом да смо били непоштени према Италији. И схватимо још једну ствар: схватимо да ће ово нередовно рати наших пријеа проћи и да ће се на рушевинама старе Европе опет дићи нови свијет, у којему — без обзира на то ко ће бити побједилац — за бадавџије неће више бити мјеста. Европи претстоји велико *посао обнове. Вјерујмо у моју* земаа својега претрпјеле тешке и криве ране, она неће допустити да у њеном крилу ма ко немилосиве у јечитом кафанском наклапању и прекланању, у бочкању и интригантству, као каква провинцијска страна Југа отпроћкоји.

Сетеиш censeo... Ја настојао крајњи час да се тргнемо из свог нехоме умаалости и да поправимо, уколико ће ма времена, оно поразну слику што смо о себи створили пред очима људи који с нас знајаа-дни. Учинимо то из личног интереса и из пијетета према покојном нашем пјесмотворцу Николи I, који је пред смрћу јаиковао: „Куку мени, гаје умирем! До сада сам ја једини познавао моје Црногорце, а сада ће их упознати цијели свијет!"

Приоимо се здравог, конструктивног рада. Мнимо се трезвијо! Схватимо једну ствар: нема ружних ријеа на свијету. Свака ријеа је добра и корисна ако су добри, паметни и поштени људи који их изводе и око мену којима се изводе. Као што се и најбољеа ријеа могу у нечијим рукама претворити у грозоте. Престанимо нијадо да себе толико обожавамо, а почнимо увјетога да барем мало поштујемо своје људско достојанство.

Сутра ће се свршити рат. Судбина народа рјешаваће се за зеленим столом, а на по нашим брдима. Рјешаваће се она на основу објективних чињеница, а не на основу наших привиђења. И шта ће се онда моћи рећи у прилог свом „слободољубивом" народу? Можда то да у овој години 1943 скоро није било човјека који није стрепио од помисли на могућност да би се окупаторска војска једног дана могла повући из Црне Горе, јер би то исто часа немала бола претворена у хрдину братоубилачку касапницу, у којој се не би знало на ко шта ми ко плаћа? Сјетимо се препоруке за политичку зрелост једнога народа! Крајње да гарантије на основу које се може сачувати оне ране пријеко корисне! Слобода је лијепа, то је истина, али слобода је лијепа толико и опасна. Да слободно пловимо мора да буде заштићен, мора да нас спасе од ствари гдје је држава потпуно ишчезнула, ствари у непотпуном ратној анархији, изнутра и споља.

Сетеиш censeo... [illegible]

Катон

Бомбардовање лука у Бизерти и Палерму

2-недељна америчка офанзива против фантома

Ваздухопловне операције у Европи

Послједњи италијански билтен

Врховна команда јавља:

Њемачки бомбардери напали су бродове у луци Палермо, погодили 11 трговачких и 3 ратне јединице. Сматра се да су потопљена 2 брода од укупно 9.000 тона и 2 контраприлаза.

На Карбонији и периферијска мјеста код Напуља и Барија извршили су ваздушни напади. Њемачки ловци оборили су 3 авиона у зони Напуља, а 2 су пала у пламену код Св. Антонка (пров. Кајари), погођена јаком артиљеријом. У околини Кротоне нађени су остатци 7 авиона, које су разориле противавионске батерије у ноћној акцији уочи 20. августа, о којој је саопштено у билтену бр. 1186.

Генерал Амброзио, г. р.

Англоамерика ваздухопловна акција била је послиједњих дана упорена нерочито против Јужне Италије, над којом су нападачи нагубили велики број апарата. Нарочито је нијемци нападима био Напуљ са својим околинама, затим Салерно, зона Авелина и Касерце.

У ранији часовима ноћи уочи 20. августа надлетали су непријатељски авиони Рим, бацајући летке и свјетлосне ракете у свијетлу фотографисања.

Други напади били су упорени против разних мјеста у Њемачкој. Становништво није имало великих губитака, али су изгрије тешко оштећене.

Англоамерички авиони извршили су нападе на Превезу и Мисолуђи у Грчкој. Оборено је неколико нападачких авиона. Деа британска авиона су сем тога потопила западно од Патраса један грчки једрењак који је превожио намирнице одређене за два грчка обалска мјеста. Њемачки авиони су надлетали Лондонску грофовију и уђе Темзе.

Помоћ пострадалима

Гувернерство Црне Горе одрјешило је распуштеном Главном националном одбору да одјели међу изгорјелима разних националности, који су пригодом друге комунистичке најезде у Црној Гори претрпјели штету износ од 600.000 — лира, који претставља претходну готовину или 0/6ord, више 249.200 — лира пиљевлјених у користи пострадалих.

Поменута сума је подијелена овако: пострадалима у срезовима никшићком и пивањском 350.000 — у срезу даниловградском 75.000 — у срезу подгоричком 75.000 —, у срезу колашинском 30.000 — у срезу андријевичком 40.000 и у срезу беранском 30.000 лира. Приликом ове расподјеле узети су у обзир срезови који су исстрадали у вези са другом комунистичком најездом, и то у сразмјери са њиховим оштећењем. У тим срезовима образоване су комисије, којима су узучене односне своје да их, по устројеним списковима, разјеле пострадалим изгорјелим ма чији у чланови, као припадници националног покрета, погинули, рањени или на други који начин оштећени у овогодишњој противкомунистичкој борби у њиној покрајини.

Поред многих новчаних помоћи, које је, у циљу свога постојања указивао нужним групама и појединцима. Главни национални одбор је, нешто прије свога распорта мирнога, разјелио сиједе е суме сеј Доња Брезна 20.000 затвореним, оболелим и нужденим националистима у Подгорици и срезу подгоричком 50.000, и затвореним националистима у Бјелој и осталим срезовима Црне Г ре 30.000 Лира

Уколико ручене суме нијесу још у чене онима којима су намијењене заинтересована лица треба да се, ради сваљевштева, јаусиава и др., обраћају односним среским начелствима.

Пред обновом подморничке акције

Адмирал Инеан, командант сјеверноамеричких поморских снага сјеверних у Бразилији, наговиио је да треба на слиједеће мјесеце очекивати појачане подморничких напада у Јужном Атлантику. Сјеверноамерике и бразилијанске поморске снаге мораће заједнички оперисати да вибјегну опасности које носи нова ситуација.

Шведска упорно остаје на линији неутралности

Шведски министар иностраних ријеа истакао је у једном говору чврсту вољу Шведске да очува мир и неутралност. Он је нијавио да је шведски народ спремаи да се бјани од сваког напада. Шведска ће изаћи из изоласиће. Додао је министар, да учествује после рата у изградњи мирољубивог и разиног свијета.

Италија на путу обнове

Нови министар рада конфрише са радничким претставницима

По доласку из Горина стигао је у Милано министар индустрије, трговине и рада Пикарди. Он је поијетио Префектуру где се упутио у дубоко испитивање непријатељских покушаја. Министар је одржао низ састанака са високим ратним чиновницима, а затим са низом актуелне проблеме индустрије и привредно-финансијске ситуације.

Гувернер Рајо пријо Ломбардо Боргезе дао је једно а и Софија потврдио Др Карло Мино остаје. За непредсјесника комесара Гувернерства именовао је умјеренијем префект Др. Рикардо Мотта.

Иницијатиом претсједника министарског савјета отпочето је свакадашње сина униформи бивших припадника разних организација зависних од распуштене фашистичке странке, и то у користи државних оружаних снага.

Изјавио је нијемки нови гувернер префекте. Најновијим декретом постављен за префекте Котора Др. Умберто Шјорани.

Краљевским декретом — законом одређено је да дражне од 1 јула 1943. год. пренуша на себе тјеет исплате [illegible] биле уписна исплата на терет провинција, општина и добротворних установа на територија Италије које се налазе под непријатељском окупацијом.

Све већа жестина операција на Далеком Истоку

Поморски коментатор станице „Дјечеј пише у вези са ваздушном базе на Киски: Сјеверноамериче ваздухо-поморске снаге бациле су на ту базу више хиљада тона бомби након повлачења Јапанаца у другој половини јула. Киска је претрпјела не мање бомбардирања од пацифичког бојишта. У августу су американски бомбардери из оставе морнарице и војске нападали Кјсу 106 пута. Али у међувремену су Јапанци стигли да Консолидују друге позиције у Алеутима и непријатеља у његовим пацифичким операцијама.

Велике коментаре изазвала је листовна Сједињених Држава вијест да је сјеверноамрика команда 11. августа 15 дана узастопце бомбардовала острво Киску, које су Јапанци евакуисали у другој половини јула. *Американски трупе* искрцале су се на острво под жестоком паљбом ваздушне и поморске заштите, те американски штампа у својим коментарима не крије изгледање због тог бескорисног и скупог расипања енергије и материјала.

Јапанско ваздухопловство напало је поново англо-американске снаге у лаг код Соломонских острва, заваљивши и контрапримјер, оштетивши и тјрапрвиц и објавивши четворомоторни У ајаи-ајаи, које су се давиле у водама око острва Вела да вела на дан 1[illegible] августа, потопиле су јапанске ваздухопловне снаге многобројне непријатељске бродове, оборивши 21. бомбардер.

Једна ваздухопловна формација јапанских авиона напала је у ваздушном таласима Порт Дарвин и Сјеверну Аустралију, задавши знатну штету. Такође и њужно од Мајде на Новој Гвајнеји оборили су јапански авиони 5 оливјеним успјехом.

Помоћ на критичној стратегиће Доме) тврди, у вези са новим продирањем америчких снага у Тебу јапанске редове на Ратнуту Хеадлајнер Пацифика, да непријатељ почиње да осјећа горким иненаћењима, јер се кризе у јединој зони рада се о јапанској ваздухопловној и поморској надмоћности не може дискутовати. Непријатељ да се види, закључу, е јапански критичар, са каквим резервама и каквим борбеним способностима су се Сједињене Државе упустиле у авантуру у Тебу зони. У сваком случају је Јапан спреман да не противнику задати нове крваве губитке.

АНГЛО-АМЕРИЧКЕ НЕСЛОГЕ

Али постоји и једна друга чињеница коју треба држати на уму: да су Енглеска и Сједињене Државе уједињене у покушају да ограниче утицај и значај руске Русије у Европи, истовремено свој један другом каже да не мачка, трамбе пајташ мачке да питају јесам другом каже: кајмо бе се имала свуда кожа мајстора, у којега се толико поћаба.

Постоји један симатог који интересује посматраче свих земаља и нарочито у Европи. Ко зна, у ствари, шта се у ствари у Европи и свету у данашњем времену и погледима између англо-америчких сфинга по изјавама разних комисија формалне и неформалних политичких бога, који се спремају у овим данима.

Већ и из оних мало је опазити да су односи између англосаксонских родова прешли најмањем у јачанјем не непријатељске у непријатељске. Ако ствари непријатељске у Европи, а Америка у унутрашњој борбама, како би се то могло особито чувајући тиме своје сопствене уједначене интересе: економско, морално и социјално пропадање Европе, створене предусловом за све ово и слабости Европе, како пајзаме европске земаља нисмо не би могао да се ослањати, уједначе спремност на бази непоштења и обостране преваре.

Дајсло би се, на крају крајева створити Европу која би се одлучила да прихвати у ствари вечног трулежа, све дотле док би настао час када би престале свака могућност финансијског отпора, па би се и ослонуо у Русију.

Енглеска је на тај начин радила читаву ствар, а у ствари потрудила се у свим земљама Европе, а нарочито у Француској, у унутрашњим разјединама, како би се — у случају да дође до ослобођења Европе — у ствари предусловом за пропаст, или бар за ослабљивање Русије, у ствари, у свим земљама Европе, на неким местима и на неким местима у Европи.

Дворац се [illegible] нема игра рија имају, а ја и опозиције, нем начин

БРИТАНСКИ ЈАНУС

прикривања политичких циљева, можда се накада није тако јасно испољила као у оно раздобље. Лабинјет стиже омотуђила је Енглеској да толико учврсти свој положај на руби континента да је њена вода пристала од присудног значаја у свакој одлуци. Енглеској непријатељ постајао је данас пријатељем, да би се можда супа претворио опет у противника. То је био интерес одржавања тзв. „континенталне равнотеже", те је дакле гарантује за енглеску апсолутну власт на континенту.

Енглеска је главни дио своје европске политике упутила у правцу натјрца којима борила се једне стране против Француске, коју је сматрала својим колонијалним ривалом, а са друге на Русију, као опасност за Индију. Без европских народа она никада не би била у стању да искористи француско непријатство одређу у удама источну силу. Колико се енглеска јавност, наком што је за водоваљством примила вијест о поразу Наполеона III, енглеска почела будити почетак јавања. Пријатељ, мајор у Гладстон, Дизраели и Салисбери знали од колике би и вредности за Енглеску био повољан развој њемачко-енглеских односа. Али они нису имали нагледника. Године 1870. само се догодила Сједињене Државе, Француска у Европи, а Немачка у Европи. Ствари су тада постали напрасно и неочекивано. Када се Енглеска борила против Француске и Русије имала је иза себе Европу, која је тако одиграла улогу отуђа неке царства. Али када је Енглеска ратовала у својим методама против Француске мешајући се са Русијом и Француском повезала против Немачке, погодила је тада не само Немачку већ и целу Европу.

Тог истог часа је одједном нестала ова чувена енглеска политика равнотеже, а поред енглеске победе у прошлом светском рату. Ово је почела да фаворизира и јак низ једних држава на свом путу, водећи неизбежно на крвавом путу, у којему је сама морала да плати трошкове своје великне перфидне политике отступањем једног дијела свјетска царства за другим своје пријатељем Немачкама — Средњевјековна Немачка и Русија. Како би енглеска политика и на доба Краљице Викторије сједини у Чорчилу Енглеској, која је у свијету борбе против европског натјецања Америке и бољшевике да би су мјаја, изгубит тежиште европског континента да ту ем свог јединства на политичком и привредном полу учиниу једном за увијек свако право енглеског вета у европским питањима.

Раме за раме са бољшевицима и Америкацима наваљују они на континент Руске слободе европских народа? Она ту на је објавом на потпуну независност Летоније од бољшевичке помоћи и потпоре постала данашњу коју чак ни пољске и бјелорусе не му одбиљо вјеровати. А у самој Енглеској нема данас више никаквог Гледстона који би могао да бесрамну политику британске владе покриje јешито истаним плаштем морализаторске лажи.

Орлић.

Огледало

Зајсели људи, вијајући, божемпросто као на каквој спиритистичкој сеанси. Те о овоме, те о ономе. А ситуација — е, то је, богами, оно око чега се састају. Ко зна, у питању је какав масан залогај, положај, титула, звање — фотељ. Сањају и би човјек рекао: да дивних народних трибуна, Боже благи!

Шмиљуре се, шапћу, подгурују, договарају и оговарају, као да су у најужем парламентарном рахатлуку. А што су мутни облаци надвирали на плавкасто небо, то они и не виде.

„Дај шта даш" — мисле они, једнако сучљи брке као пред каквом младом женицом.

Ех, Боже, Боже, докле ће се огледати јадови политичара у мутној барушшини? Докле, докле, докле?...

—:—

Прича ми један колега:

— Културна ревија „Дуриштор" је себи ставила у задатак улогу на увјаимном напјеваању италијанске и наше културе. Ја мислим да су на томе пољу много више и раније допринијели Зеленки, који од типичне пашташ-ћуте улоге „фасију на магавинама као редовно требовање „мањ-ајрије", праве типичне народне пригодице — уштипке.

Метаморфоза једног народног добра у друго, наше народно добро, наражена као потпуна културна развијена двоју народа.

—:—

Једне вечери пред једном трафиком неки десетогодишњи шићо ваутавла неког господина и тражи му цигарету. Овај, по нарави неки центјмен, пружа му једну, наваиваљући се да му је то посљедња и да нема још једну за оног другог дјечка који чекаше два-три метра даље.

А баш јуче ми дође до руку један скорашњи примјерак београдског дневника који доносиле кратку вијест да ће бонови за цигарете дијелити само ова она лица која су рођена прије 1923 г.

Иак, она тамо наша браћа, мајар своји уредбама, заштићују своју подмладак, док ми остајемо по навиши — дјетињени.

Разни људи и разни крајеви! *Вила.*

Вијести из Бара

Радови на наградној нове болнице

У Старом Бару се већ подуже времена ради на наградној нове модерне болнице, чијем је освећењу камена-темељца присуствовао и сам Краљевић Александар Петар Карађорђевић, садашњи Гувернер Цјне Горе. Болница се подиже у непосредној близини Дома народног здравља. Зграда је већ подигнута на спрат и сада ће се отићи са подизањем другог спрата. Нова болница гради се у модерном стилу са великим прозорима и са модерном унутрашњошћу, тако да ће имати веома лијепи изглед. Овај веома значајан здравствени објекат, чија се потреба већ одавно осјећала, имаће свакако веома велики значај за Барски срез, јер су овдашњи становници били принуђени да своје болеснике одводе у болнице на Цетињу, у Дубровник и у др. још удаљенија мјеста, налажући се и наравно великим и ненадокнадивим трошковима.

Трећа Арцибискупова посјета логору

Његова Преосвјашћеност Арцибискуп Барски и Примас Српски госп. др Никола Добречић у пратњи свога секретара Дон Фрањо Чрнаја, посјетиће у ово доба недјеље логор Новог Бара, и тересујући се за њихово стање.

Понављена је краћа вијест о порazу Немачке у Европи.

Тог истог часа је одједном нестала ова чувена енглеска политика равнотеже, а поред енглеске победе у прошлом свјетском рату. Ово је почела да фаворизира и јак низ једних држава на свом путу, водећи неизбјежно на крвавом путу, у којему је сама морала да плати трошкове своје великне перфидне политике отступањем једног дијела свјетска царства за другим своје пријатељем Немачкама — Средњевјековна Немачка и Русија. Како би енглеска политика и на доба Краљице Викторије сједини у Чорчилу Енглеској, која је у свијету борбе против европског натјецања Америке и бољшевике да би су мјаја, изгубит тежиште европског континента да ту ем свог јединства на политичком и привредном полу учиниу једном за увијек свако право енглеског вета у европским питањима.

Раме за раме са бољшевицима и Америкацима наваљују они на континент Руске слободе европских народа? Она ту на је објавом на потпуну независност Летоније од бољшевичке помоћи и потпоре постала данашњу коју чак ни пољске и бјелорусе не му одбиљо вјеровати. А у самој Енглеској нема данас више никаквог Гледстона који би могао да бесрамну политику британске владе покриje јешито истаним плаштем морализаторске лажи.

Орлић.

Споменик Краљевићу Александру у Бару

Споменик Краљевићу Александру у Бару, чије је освећење обављено у присуству Краља Петра II, Краљице Марије, Краљевића Андреја и Краљевића Томислава, у ствари представља Краљевића Александра на коњу, у пуној величини, у свечаној одјећи, у ставу у коме се у ратним данима, у Старом Бару, у Ђурђевој цркви, у Ђурђевој цркви, у Ђурђевој цркви

НАР. ПОЗОРИШТЕ

Цетињска „Шокица"

Округљена мелодрама „Шокица" спада међу тзв. народне комедје, те ужива највећу популарност. Нема ниједног нашег позоришта које иде приказивању тај комад,ити постоји мјесто у које путујуће дружине нису донијеле „Шокицу" на свој репертуар. „Шокицу" добро познаје сва наша позоришна публика, од малена до велика, исто „како ко и Бајо", „Кошчуну", „Зову Зачифеку", „Дјевојачку клетву". Познаје је, могло би се скоро рећи, напамет. Па и Јања постаде су у нашој домаћој позоришној квиријености неком врстом локалних Ромео и Јулије. Њихова трагична судбина потресла срце гледаоца, а код осјетљивих људи изазвала и сузе. Публика радо слуша и воли „Шокицу" онакву какву нам је дао њен писац. Утолико пак је више изненадјујуће и својом несвакидашњошћу управо поразило најновије издање тог комада, онакво какво нам га је приказало цетињско Народно позориште на дан 21. ов. мј.

У тој најновијој цетињској „Шокици" главни јунаци не страдају у последњем чину у кровном окриљу код Осијека. Тај је чин из непознатих разлога уопште отпао. Умјесто тога се Влаховић жени и здрав враћа у Јањину кућу, гдје сеопштење о смрти „Лудога Воје" и моли „Шокичине" родитеље да благослове њихов брак, што они и чине. На томе се завршава овај нови комад.

У позоришним круговима се некада много кошље поломиле у расправи има ли редитељ право да дјела комеду своје сопственог „тумачења", аки јој никоме до дана данашњега није уопште пала на помет мисао да расправа о томе има ли редитељ право да на позорници приказује читаве сцене које аутор никада ни у сну није видио, под нашим лапчевим именом и презименом, чак и без икакве основе да се роди и преради. Не ту чињеницу је упрашиг позоришта имао дужност да упозори редитеља, што свакако није било тешки проблем, када су обе те функције биле у истој особи, па ипак у истим рукама. Овако морамо се жалиће констатовати огуство ауторитетне и недопустиво наметање своје ауторске сваваке писцу кјечу она заиста није била потребна, па је можда се својим дјелом постигао довољан успјех. Позивањем овакним путем иде режисер усуспет великој опасности да стигне до гаулоти и апсурда. Тако бисмо му препоручили да „поправи" Хамлета да остави Офелију на животу и да је у последњем чину, наком сцене двобоја, пјевача са побједном Хамлетом уз звуке фанфаре, или можда да пружи спској ауторску сваваку Лаву Толстоју; да остави Фебу Протоса живим, да га оправда и да у последњој (тринаестој !) слици прослави његовог пјевачке са Машом уз учешће циганског кора, уз вотку и балалајке. При томе не треба заборавити ни обвезни свечавр! То би било заиста ефектно!...

Уједно, када сте већ спомињали ефектност режије, треба свакако истакнути темпераментне неке наших учјетника, који су у учествовали у извођењу ове представе. Нажалост се само тај темперамент исполио иза спуштене завјеса, за вријеме једне наузе. Уосталом радоснот овога дијела публике, који је био најбрже сцени те на то обратио пажњу, укоро је уступила мјесто згражутости свих присутних, када су били почашћени још тоћним, сасвим тазе испеченим свјетском кошчуном.

Било би весело, да није жалосно!

СПОРТ

„Бјелашка" (Подгорица)

„Обилић" (Никшић)

0:0

У недјељу 15 августа т. г. одиграла је у Никшићу, пред рекордним бројем гледалаца реванш утакмица између „Бјелашке" и „Обилића" које се завршила са резултатом 0:0. Утакмица је присуствовао генерал-Б. комисарт дивизије, који је био поздравлен од играча и на почетку и на крају игре. Утакмица је одиграна по врло лијепом времену.

Резултат игре је сасвим реалан. Иако су Подгоричани играли боље и показали техничко бољу игру, доћи до неког високо поводних циљ-а, али ни вјеросу уједно резултата. Гости су играли повлашћени, без много задржавања лопте, чије су се комбинације завршиле опасним продорима на гол домаћих. Иначе су неколико повољних шанса, али су сви захваљујући уској одбрани домаћих, остале неискоришћене.

Домаћа су овога пута играли углавном слабо. Играли су без икакве повјерене међу собом, удаљајући лопту гаје дјаго. Иначе је била најслабија ада тада, чији су се играчи сваки пут чак би лопта до гола противника, кадаклиш уиијек у офсајд — позицији.

Код „Бјелашке" истакли су се голман, који је уредно био и најбоља играч на терену, а захваљуђи њему, гости су остали непоражени. Осим тога, истакли су се још десни хаф, а итар фор и десна полутка. Остали су били добри. Код „Обилића" истакли се уиа одбрана и центрхаф Станишић, који је био слаб и на сваком мјесту. Била су добри још хафови. Од навалних играча сви су били слаби. Судија добар, П.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Декретом Њ. Е. Гувернера

а) Прекјештени су

у Подгорици:

Шпрановић М. Саво, жељезничарски чиновник, при жељезничкој станици у Никшићу, по молби; Жевковић Милан, вјанчник Пореске управе у Никшићу, по молби; Пејовић Алекса, шумски чувар, служитељ српског начелства по молби.

на Цетињу:

Шпрановић Петар, механичар дневничар при Хидроцентрали у Подгорици У Дирекцији Гувернерства, у I Дирекцији Гувернерства, по молби.

у Никшићу:

Радуновић Симо, шумски чувар, служитељ српског начелства у Подгорици по молби.

б) Пенсионисани су:

на Цетињу:

Кнежевић Љубица, контролор П. Т. Т. при IX Дјеоецији Гувернерства; Хајдуковић С. Вукосава, учитељица основне школе.

у Подгорици:

Петровић — Његош Ђорђе, секретар Управног суда.

в) Престала им служба

на Цетињу:

Буровић П. Брњиц, на служби при штампарији „Обод".

у Никшићу:

Бурић Ј. Николи, чиновник српског начелства.

у Шавнику:

Војводић Петру, учитељу основне школе у Стабву.

у Прибоју:

Божовић Раду, учитељу при школском надзорништву.

у Подгорици:

Мијић Милеку, рачуноиспитачу при Мјесној контроли Финансијске делегацијеа.

у Сјеници:

Шпрановић М. Јована, учитељу основне школе.

г) Отпуштени су

у Шавнику:

Регеиа С. Изабела, учитељица основне школе у Горњим Црквицама.

у Подгорици:

Белојевић А. Перо, архивски чиновник српског суда; Бурић Ђ. Петар, архивски чиновник Управног суда.

у Нишићу:

Великировић Т. Душан, школски надзорник.

у Пријепољу:

Бјрчић Н. Драгиша, професор гимназије.

у Пљевљима:

Србљановић М. Љубомир, професор гимназије; Трифуновић Н. Милорад, хонорарни наставник гимнастике при гимназији.

д) пенсионисани су бивши службеници у војсци и жандармерији бивше југословенске државе

1) Официри:

Радевић Р. Бранислав, пјешадиски капетан II класе; Митровић Н. Миливоје, пјешадиски капетан II класе.

2) Подофицири:

Перовић Д. Томо, пјешадиски наредник III класе; Вуковић В. Милутин, пјешадиски наредник водник III класе.

3) Нижи војни чиновници и др. особље

Вујачић П. Крстиња, праља при војној болници, с правом на припадајућу јој потпору.

Нова царинарница

Наредбом Њ. Е. Гувернера основана је на Ријеци Цриноја царинарница, која ће има да контролише промет робе се обавља на Скадарском језеру између Црне Горе и Албаније.

Положио испит

Наш сутрђанин Александар Вујовић (Ацо) словослагач штампарије „Обод" положио је калфенски испит пред комисијом у Подгорици. Младом, вриједном раднику наша искрена честитка!

МАЛИ ОГЛАСИ

Своју личну легитимацију бр. 3077 изгубила сам, те је овим путем оглашавам за неважећу.

2—3 ВИДРА (МАРИЈА) ЈАКУШИЋ
Бокшка ул. 40 — Подгорица

Свој лични сведочанство уз. бр. 24 о свршеном VII разреду подгоричке гимназије шк. 1942/43 год. изгубио сам, те га овим оглашавам за неважеће.

2—3 КРУШЧИЋ В. МИЛОШ

Изгубила сам своју личну легитимацију бр. 4595, издату ми од стране градског поглаварства у Подгорици, те је овим оглашавам за неважећу.

2—3 МАШЕ ВУКМИРОВИЋ
Подгорица

Оригинални отпусни акт жандармеријске чете у Пећи бр. 1186/ II год. о службовању у жандармерији изгубио сам, те га овим путем оглашавам за неважећа.

2—3 ЖИВАЉЕВИЋ Ђ. ВУЈАДИН
Улица Пелинска бр.113 — Андријевица

Изгубио сам, своју личну легитимацију бр. 6409, те је овим оглашавам за неважећу.

2—3 ИЛИЈА БОЖОВИЋ
Улица Ашик бр. 45 — Подгорица

Своју легитимацију бр. 7111 издату ми од стране општине подгоричке изгубила сам, те је оглашавам за неважећу.

2—3 ПАВИЋЕВИЋ Ф. ИКОНИЈА
Бан шка 19 — Подгорица

Изгубио сам своју личну легитимацију издату ми од стране Градског поглаварства у Подгорици, те исту оглашавам за неважећу.

3-3 МЕЂО МУХОЏИЋ
Подгорица

Своју личну легитимацију бр. 4257 издату ми од стране Градског поглаварства у Петињу изгубио сам, те је оглашавам за неважећу.

2—3 ВЕЉКО ПОПОВИЋ
Петиње

Оглашавајте у «Гласу Црногорца»

Моја жена ЈОВЕ рођена Марићевић одбјегла је од мене и ја сам сматрао ово дуже времена, са чиме је и разлог ауторитет мушјарца. Овим апелујем јавност, да од данас не потпомарам за раде које буде учинила моја жена баша.

Позивао сам је неколико пута, да дође код мене, а посљедњи пут путем јавног позива позивне рјешене заведено под бро! 6?5 од 5 јула 1943 годјне, пошто је не одговтвено овим путем није се јавила своме мужу, зато од данас престаје бити моја жена на моје имјењеним лист да ово објављујем.

С поштовањем
ИЛИЈА Јова ЈОВОВИЋ
земљоделац из Доњег
општина Лијевче среза Бјелопавићи

2—1

Своју личну легитимацију бр. 3 издату ми од стране Градског поглаварства у Подгорици изгубио сам, те је овим путем оглашавам за неважећу.

2-3 Кирило Ђачанин

Сведочанство о свршеном IV разреду основне школе у Никшићу ја школску 1941 год. изгубио сам, те га оглашавам за неважеће.

3-3 МИЛОВАН Ј. ЈОВИЋ
Ра тонк Ивановић

Изгубила сам своју личну легитимацију издату ми од Градског поглаварства у Подгорици под бр. 3148 /. те је овим оглашавам за неважећу.

3-3 ЈЕЛЕНА СПАСОЈЕВИЋ
чиновница — Подгорица

Своје оглашујем радиста од стране поглавства среза Бока Которског да обављам занатску делатност. Будем стицајем прилика изгубио сам, па га оглашавам за неважећ.

1—3 ДУШАН ЈОВАНОВИЋ
Ј. Ј. Петровић

Изгубио сам своју личну легитимацију бр. 3 издату ми од стране општине беранске, те је овим оглашавам за неважећу.

1—3 БАХТО КАСУМОВИЋ — радник
Беране

Своју личну легитимацију бр. 46 од 31 VIII 1942 године изгубио сам, те је овим путем оглашавам за неважећу.

1—3 НИКО Ф. ДУКЧИЋ
Бара — Сит ворје

Своју легитимацију бр. 438 од 30.XI.1942 год. изгубио сам, те је овим оглашавам за неважећу.

КУРТОВИЋ М. ИВО
С т ворје

Моје сведочанство о вишем течајном року, које ми је издала цетињска гимназија 1937/38 школске године, остало ми је на фискултурном факултету у Скопљу, те га овим путем оглашавам за неважеће.

1—3 ВЈЕРА РАДИЋКОВИЋ
II шта сам са своје жеље Шк-рском, крај тевом Даска Поповић, прекиној брачни живот, то од данас ја призн-ваи ње дугове, које би та моја жена узимала.

Против моје подјеле сам заваљеним јрежном суду брачноправдану тужбу.

3-3 ЛАМИЈО ПОПОВАЦ — Нишић

Моје Закопати ми ја Душана рођена Добројевић родом из Београда, пошто ми је и даље све ово што ствара мене и моју породицу. Од данас ја не одговарам ни ништа друге туђе ствари ако друго радила осим само поштено бреко разводну парницу.

БОЖО ВОЈИНИЋ
Цара Душана ул. бр. 4 — Хотел Црна Гора
3 3 Нишић

Читајте и пишите „ГЛАС ЦРНОГОРЦА"

ПОДЛИСТАК

Острво сунца

Посматрао сам са палаве, што превозе путнике у вагоне са крајње чудне калабријске жељезнице на обалу Сицилије, док је повјетарац мрсио моју косу, са задивљењем велико острво које се преда мном пружало са оне стране Мореуза, грувчасто, заносно, сво у сунцу. Крајња земља месинског тла са ретом Фаро и са ниском пјешчаном влажом Гандзири још је било далеко, једва се назирао, у сјају сунчаних рефлекса, који су се салијали са посљедњом јутарњом маглом, лаћи чамац лепљаху нејасне и дрхтаве обрисе, те стварајући призор до таквог степена неприродстан да сам се морао сјетити афричких оптарагана.

Што се брод више приближавао, почињало је привиђење у сиве вјеђ мјери постајати стварноћу и оживљавати; из обали су се почињале разликовати особе, док је сива и зелена боја постајала све изразитија. Пропјо сам крај старе тврђаве, која се непружа уз еред мора са одбрану Месине, те смо се искрцали. Али град ми се свиђа: уиитиио га је знаменити земљотрес године 1911., иако чега је поновно оживио и подигао свој. град, али вештве скромне кућице, саграђене на један сиРат из страха пред новим интересима земље, јасно показују путнику да се налази у граду који још увијек мора могао да се опреде страховитих успомена на годину 1911. Нађу се ипак улице у којима се човјек ослободи тог прикног стиска, а гдје осјећа уживањ у ниом изјвма свјежег морског ваздуха. А и сунце неокоћатно драго. мско сицилијанско сунце, шаље је да пред тим бијелом градској улиц. озарјену дрвеа. кулцарјна та у извјесним часовима дана у својим насмијаним прамцима. Одлучио сам да своју сапутницу Љубицу за ати пође настављмо пут за Таормину, гдје ћемо провести сада залубљених пароа

Били смо задивљени! Таормина је бисер Јонског мора, једна од најчаробнијих кутака земље, оаза спокоја коју се човјек неће радо бити. Когод је провео макар и једну једину седмицу у Таормини, сачува за њеи живот то пријеме као једну од својих надраагоднијих успомена. Он никада неће заборавити ту слатку и страствену разјет, којом све одише у том дражесном мјестаиц, гдје човјек проживљава осјећај блаженог одвајања од свијета, од свих горчина и бодова свакидашњег живота, а који ако да нема пристала на овој тачкици земљине кугле.

Таормина лежи на врху зеленилом обраслих брјјегова, који доминирају заливом. Од жељезничке станице Бардини, гдје се пружа красно пјешчано жало, може се стићи у Таормину дугом и широком асфалтираном цестом, али је неупоредиво романтичнје направити излет брдском стазом, која се пеше камонитим обронком, серед мјеламка и вјолина нарјанчастих смокава и чврсјенцја зубљавих разо проноде дуге часове, уживајући у његову мекоћу кору поктем или перорјем своја имена. Сјечом јоп неће бити настала сезона енглеских, њемачких и америчких туриста, који у извјесно годишње доба поплављују ове крајеве. Стога смо, Љубица и ја, могли несметано уживати у самоћи, чаробној тишини мирјиса и боја Таормине, тог пратјеног града, чувеног по рушевинама, огромном ријмском амфитеатру и по макарским конструкцијама из радоваља аранског пјешчарјена на Сицилијом. Али будући да је то једна од најромантичнијих мјеста медитеранског туризма, то је интересна атмосфера Таормине ту и тамо испрекидана низом дјечачића са фотографским апаратима, лажним „старинским" накитом, меанијама и реклама разних мјеста непознатим на свим главним свјетским јединама. Стога је добро остаити пријаа у хотелу, изаћи из мјеста и пренутити се свом чарима сјаа-галантна, уживајући у јјјном пријеђу крај, у бојама окоиа брда и моји-ма, мора и небеских облаа. Такав пејзаж може се наћи једино још на Каприју, у Равелу, Амалфију и на Азурној обали!

Сваког јутра, држећи се за руке као дјеца, трчали смо, моја другарица ја, пуни среће и весеља доле, са морском жалу. Мацаро, све до полуостјрвета Светог Алексија, све до острва Бела, које заправо и није острво, већ једна насељена, сва зеленилом обрасла хридина спојена са копном једном пјешчаном превлаком. Острво Бела, скоро увијек усамљено, било је за нас наше најљепше одмаралиште пакон купања у мору... Окружени том неиначјеном зеленом природе, осјећали смо мај дворе као да смо и ми узјинути некуд високо изнад стварности, прожимајући се и салијајући са цијелом својом околином. Али Етна, која је издалека гордо доминирала над цијелим пејзажем, неодољиво нас је мамила на својој кратеру, у којему јоп увијек стадио ријеа, на висину од преко 3000 метара. Стога смо у зеленилом обраслом, сјеверо-источном страну, богат дрвенм грјнем и римским споменјима, которја је исказа Цицерон док прозиваа „Сицилијанском Атинином" Довољно је рећи да нем универзитет сиада међу најстарије на свијету, а да је тај град дао неколико најсјајнијих генија, који су посјјжили на част Италије, прије свих других са споменјем музичара Виченца Белинија и писца Бонанија Вера.

Катанија је једно од најпријатнијих мјеста на свијету за свакога ко сам свјетјјј

Совјетски притисак према Рослављу и Брјанску заустављен

СВРШЕТАК САВЕЗНИЧКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ У КВЕБЕКУ

Источни фронт

Челична одбрана Њемаца ломи све совјетске покушаје пробоја

Врховна главна стан јавља:

[illegible]

[illegible] Високо совјетско и руско [illegible] [illegible] Источном фронту [illegible] [illegible] 1 250 000 борца са 74 [illegible] [illegible] Совјетских авиона. На [illegible] територији [illegible] Аксајском рејону [illegible] [illegible] Совјетске бомбардер[illegible] [illegible] 17. августа, [illegible] 104 четвороморског

[illegible] Источни фронт [illegible] [illegible] Совјетске [illegible] [illegible] Ако [illegible] [illegible] [illegible]